

OKTÓBER 27., SZOMBAT

A nemzeti ünnep ellenzéki gyűlésén az alaphangot színészek adták. Az egyik Kulka János volt. Rá jobban figyeltem, mint kolleginájára. Van egy CD-m, rajta Lao-ce nyolcvanegy verse, a Tao-tö-king, és a kiadó erre az úrra bízta, hogy olvassa fel őket. Kulka jól megoldotta a feladatot.

Néhány barátunk ha színészt lát egy balliberális gyűlésen, máris dohog, heveskedik, protestál: az ilyen tűnjön el a színpadról, mások esküt tesznek: nem nézik meg többé – nem értem őket. Csontos szerint a színész dolga, hogy mondja a szövegét. Ha jól mondja, jó színész, ha nem, akkor rossz, slusszpassz. Na de...

A színész, akit egyesek művésznek, mások komédiásnak tartanak, nincs jó helyzetben. Egyik este Jágót, a másikon Leart játssza, vagyis folyton át kell változnia, és lelkét – mint egy másik szakembertől, Shakespeare-től tudjuk – hozzá kell törnie egy eszményképhez, amely ront a testen, a lelken és ugyanúgy a szellemén. Láttam a rontásra példákat, ez lehet az oka, hogy a színészt kizárólag a színpadon veszem komolyan. Civilként csak módjával, politikai gyűlésen meg végképp nem.

Cserhalmi György 1989. március 15-én még Csegey Dénessel lépett fel a tévé székháza előtt, hogy aztán lassan, óvatosan leoldozza magáról a gyanú kötelékét, amely a jobboldallal társítja. A direktorok liberálisok, s ő foglalkoztatott színész akart maradni.

Nincs ezzel semmi baj. Sőt... A Tao-tö-kinget ezentúl is Kulka Jánostól fogom hallgatni a kocsiban, ám ha azzal jön, hogy ő képviseli a jót, és én a rosszat, kinevetem. Ne tréfáljon, kérem! Maga most is szerepet játszik. De úgy is mondhatnám, hogy komédiázik.

OKTÓBER 28., VASÁRNAP

Nem hittem, hogy szólni fogok Ungváry Rudolfról, de késéssel került a kezembe a Népszava vele készült interjúja, a tévé pedig megismételte felszólalását az Erzsébet hídnál – oda kellett kapnom a fejem: ki ez a politikai ripacs? Olyan érzésem támadt, hogy az övéi nyilván fészengenek, mert aki ma 1944-et és fasizmust vizionál Magyarországon, buta ember, és társait hozza kínos helyzetbe. Arról nem szólva, hogy még két-három hasonló beszéd, és a jobboldal népszerűsége ismét felível.

Ha Ungváry úr elolvassná a Köznaplót, amit nemigen tudok elképzelni, leginkább arra hívnám fel a figyelmét, hogy ne emlegesse a „fasizmust” túl sokat. A szó el fogja veszíteni a súlyát, amiként az antiszemitizmus sem az már, ami korábban volt. Tanulságos példa bizonyítja, mennyire rossz taktika ez.

Élt köztünk egy szűk látókörű, az irodalmi ügyekben fölöttébb impotens filozófus. Heller Ágnes, Eörsi István és más követői elvbarát apjukként tisztelték, ültek a lábánál, alázattal fényesítve cipőjét s egyre halványuló nemzetközi rangját. Igen, Lukács Györgyről van szó, aki cikkével kettéfűrészelte a nagy tudású, makulátlan jellemű klasszika-filológus, Kerényi Károly pályáját. Nem zavarta, hogy a professzornak olyan pártfogói és barátai voltak, mint Thomas Mann vagy H. C. Jung.

Tudja, Ungváry úr, mit írt róla abban a cikkben Lukács? Hogy a fasizmus szekértolója. Ez a két szó elég volt, hogy Kerényi meg se álljon Zürichig. Ha marad, rosszul jár. Olyasformán, mint Hamvas...

Na mármint, ha Kerényi Károly fasizsta, és urasá-

VÉGH ALPÁR SÁNDOR

Köznapló

god demokrata, én inkább a professzor úr elveit és magatartását tartom követendőnek, és menekülök az olyan harsány jelenségek elől, mint ön és a Demokratikus együttműködési nyilatkozat számos aláírója. Akik közt, nicsak, ott látom Kornis Mihályt is. Egy klipben ígét hirdet, egyedülálló orgánumával egy könyvből olvas fel, naná, hogy a sajátjából. Néhány éve – fölöttébb megdöbbenve – azt találta mondani: mi jobban gyűlölünk titeket, mint ti minket. Mármost ezzel a gyűlölködő emberrel kéne nekem ölelkeznie, ha azt szeretném, hogy Brüsszelben demokratának lássanak? Ó, ó...

Az a bajuk, Ungváry úr, hogy nem tisztázták magukban, kik is valójában. Ezért skandálnak lözongokat gondolatok helyett, fejüket egyetlen égtáj: a nyugat felé fordítva. A napokban egy másik interjút is olvastam, a kitűnő építészét. Azért idézek belőle, mert másik irányból is bizonyítva látom, hogy önök azért lázítanak, mert gyöngék. Gyöngességük fő oka pedig az, hogy elmulasztották figyelembe venni a régi intelmet: gnóthi szeauton – ismerd meg önmagad! Pótolni ma már, túlkorosan igen nehéz.

Nos, figyeljen, mit mondott az építész!

„A feleségem minden nyáron lekvárt főz, az a haza. Télen diót törünk, az a haza. A családi ünnepeink, az a haza... A haza a hétköznapiakban rejlik.”

Az a gyanúm, önnek és harcostársainak az ilyenmire nincs antennájuk, s nem értik, hogy mindaz, ami az emberi életben fontos, a hétköznapiakon dől el. Aki egy másik által ácsolt pódiumról fasizmust ordítózik, mint ön tette, annak a diótörés vagy a lekvárfőzés nevetséges kispolgári pepecselés. Ideje hát felvilágosítanom önt és zászlólengető társait: a törés-vonal nem a pártok és az elvek között húzódik – a szívek rajzolják ki azt a vonalat, amely meghatározza, ki tartozik ide, s ki oda. Ön neki akar rontani a diót törőknek, akiket interjújában – nagyképvül fölényességgel – „egygyűűeknek” nevez. Ezzel akarják átcsábítani a jobboldali választókat?

Menjen, uram, és fasiztázzon tovább az utcasarkokon! Mi pedig – a mai, holnapi és holnaputáni többség – a léleknek azzal a nyugalmával törjük a diót tovább, hogy itthon vagyunk. Velünk szemben nincs esélye azoknak, akik idegen módszerekkel és idegen pénzekkel próbálnak birtokba venni minket.

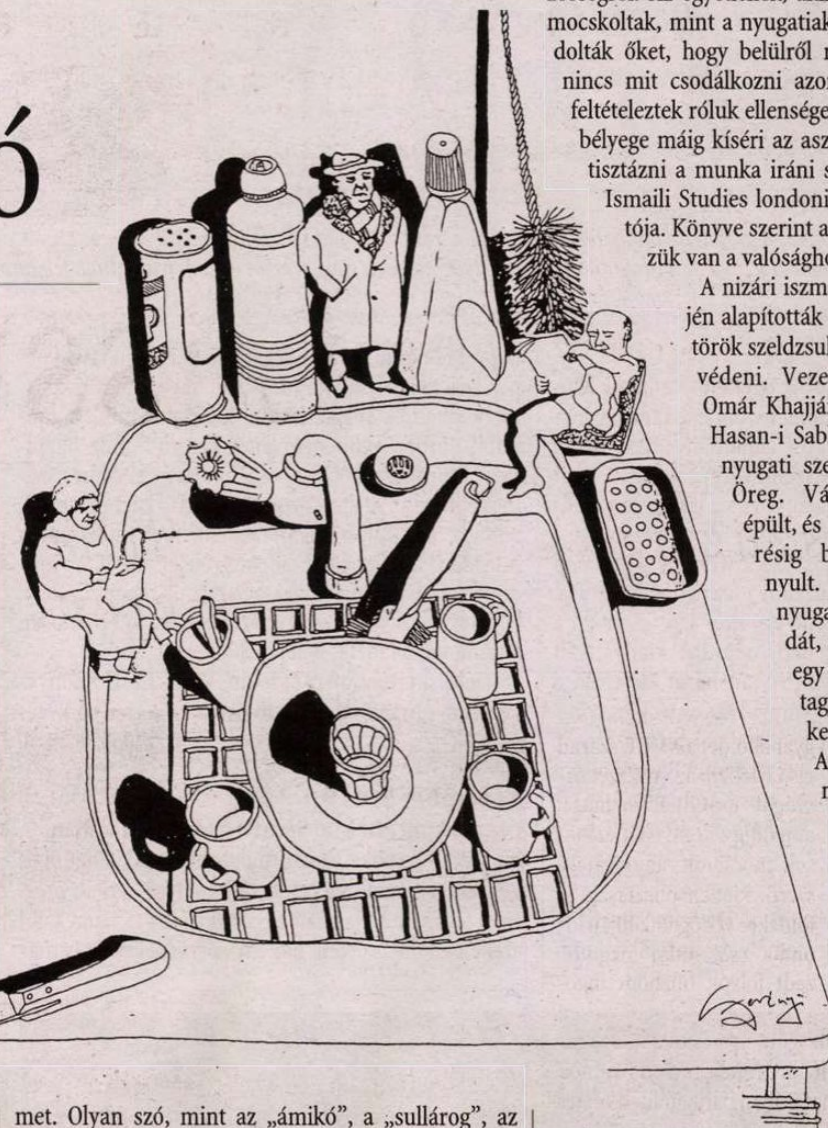
És még valami...

Rossz nevet írtak a zászlajukra. Megint egy miliárdossal akarnak nyerni, aki libacombokon gazdagodott meg, miközben mások földönfutók lettek. Nem akadt nála jobb?

OKTÓBER 29., HÉTFŐ

Anyám szépen beszélt magyarul. Amit tudok ízben, színben, kedélyben, mind tőle tudom. Néhány szavával azonban az örület szélére kergettem szerkesztői-

SZERÉNYI GÁBOR RAJZA

zösségről. Az egyetlenek, akiket a hittársaik éppúgy mocskoltak, mint a nyugatiak. Az előbbieket azzal vádolták őket, hogy belülről rombolják az iszlámot, nincs mit csodálkozni azon, hogy titkos létezését feltételeztek róluk ellenségeik. „Fekete legendájuk” bélyege máig kíséri az aszaszinokat, s ezt óhajtja tisztázni a munka iráni szerzője, az Institute of Ismaili Studies londoni tudományos főigazgatója. Könyve szerint a legendáknak kevés köze van a valósághoz.

A nizári iszmáiliták a XI. század elején alapították regionális államukat. A török szeldzsukoktól akarták magukat védeni. Vezetőjük a perzsa költő, Omár Khajjám barátja, a félelmetes Hasan-i Sabbah volt, vagy ahogy a nyugati szerzők nevezik: a Hegyi Öreg. Várak, Alamút, szirtre épült, és 1258-ig, a mongol betörésig bevehetetlennek bizonyult. E vár köré építették a nyugati történészek a legendát, amely szerint falai közt egy keleti szekta működött, tagjai vakon engedelmessékedtek a Hegyi Öregnek. Alamútból indultak útnak – a nyugati legendák szerint – az argyilkosok, és hasis hatása alatt szűrték le kiszemelt áldozataikat. Innen az „aszasin” név, ez a legenda él a köztudatban, annak ellenére, hogy más történet.

Az iszmáilitáknak nyílt csatában nem volt esélyük a

szeldzsuk törökökkel szemben. Ezért folyamodtak máshoz – a törhöz. Legnevesebb áldozatuk a nagyvezír, Nizám al-Mulk volt, halálával a szeldzsuk birodalom többé már nem az volt, ami azelőtt. A módszernek híre ment, és a keresztiesek keresték a magyarázatot a Hegyi Öreg fiainak vakmerőségére. De nem ők, hanem egy muszlim krónikairó használta először az „aszasin” szót, erre épült a széles körű legenda, melyet főleg azok lovagolnak meg, akik a terrorizmust az aszaszinok „vérvonalából” vezetik le.

Több film készült róluk, a politikai bulvár Oszama bin Ladent Hasan-i Sabbah mellé igazította. Mese, mese, mátká, de jólétüket féltő, újságműveltséggel rendelkező nyugatiakat könnyű felültetni, így lett mára minden rossz okozója a muzulmán világ. Nem folytatom, olvassák el a könyvet! Akit a világnak ez a része és az iszlám természete érdekel, izgalmasnak fogja találni. Kiadója a francia L'Harmattan cég. Boltja a pesti Kossuth Lajos utca 14-16. szám alatt, az udvarban található.

Ajjaj... Koffán Tamás fotóskönyvére már nem maradt hely. Na mindegy. Illetve cseppet sem az. Erdélyi képeinek kiállítása ugyanis november 4-én bezár. Tudják, mit? Menjenek fel a Várba, és a Szentháromság téren, a Magyarság Házában nézzék meg, én meg elmondom majd a jövő héten, milyen a könyv. Így mindenki jól jár. Rendben?

met. Olyan szó, mint az „ámikó”, a „sullárog”, az „alabangó”, szerintük nem létezik. Az értelmező szótárból is hiányoznak, bizonyítva, hogy nincsenek.

Ma eszembe jutott, hogy meg kéne faggatni a világhálót. Hivatkozhatnék rá, ha vitába keveredem. Az eredmény fantasztikus volt: megtaláltam az alabangó jelentését! „Sertésrizottó à la Bangó for Bangó Margit.” Hogy a világháló hatással van a nyelvre, tudtam eddig is. De azt, hogy a hatás ilyen irányt is vehet, álomban sem gondoltam volna.

Ha így megy tovább, elavult lesz gyönyörű szavunk: az anyanyelv. Jön helyette a netnyelv és vele a verbális analfabéták kora...

OKTÓBER 31., SZERDA

Nem vagyok jó olvasó. Türelmetlenül olvasok. Nem viselem a pongyola stílust, a henyeséget, a ritmustalan mondatokat. Ha negyven-ötven oldal után is homály fedi a szerző szándékát, félrehajtom a könyvet.

Ezen a héten szerencsém volt. Két jó munka is került a kezembe. Az egyik képes, a másik „képtelen”. A szó okkal került idézőjelbe. Farhad Daftary Aszaszin legendák című munkája egyszerűen nevetségessé teszi, amit például a Wikipédia – Tolnai világlexikona alapján (!) – az iszmáilitákról terjeszt. Fontos olvasmány, bár nem könnyű, de a kitűnő fordítás, Hajnal István munkája nyelvilag jól „gördíti” a kényes témát.

A könyv többszázados hazugságot próbál lehántani egy népcsoportról, a legnehezebb sorsú iszlám kö-